

Quinzenari Catòlic defensor dels interessos morals i materials d'Artà i sa comarca

Redacció i Administració

Quatre Camins 11. B. • ARTÀ

Dels treballs publicats ne son responsables els autors

N'os tornen els originals

PREUS

Espanya: Trimestre 0'75 Ptas.

Any: 3'00

Estranger: Doble

No paga
a la
hastola

Any III

Artà, (Mallorca) 5 Septembre de de 1919

Núm. 76

De l'enquesta

UN ALTRE DITÀ: PROEMI:

Encara que tardana, aquí va la meua dita sobre els problemes a resoldre que té la nostra vila.

A tall de proemi direm quatre mots sobre una qüestió prèvia: la nostra actual capacitat per fer obres grans i duraderes i per dur a terme les idees exposades en aquesta enquesta.

Els pobles podrien dividir-se en pobles que no tenen necessitats ni coses a fer, o si en tenen no fan res per aschir-ias, i en pobles que, empesos per idealitats i concepcions, tenen desitjos de progressar i millorar i ho posposen tot en aquesta finalitat. Els primers son pobles estacionaris, passius, que viuen a nes llims, sense pena ni gloria. Els segons son pobles virils, creadors de civilitat i que, entre penes i glories, duen a cap grans obres i aixequen lluminosos fogarons que senyalen a la humanitat el camí a seguir.

Artà es, per ara, desgraciadament un poble sense aspiracions col·lectives de cap classe. Si colca-cosa es fa es degut a la iniciativa privada, no a la voluntat del poble; voluntat que es la que obra vers miracles, realisant coses grandioses i eternes, en ara que una sola mentalitat les hagi concebudes.

Lo primordial, lo indispensablement necessari abans de tot, es, doncs, dotar al poble d'Artà de desitjos i aspiracions, o sigui, d'una idealitat a fer belles coses, com per exemple: cançons i gloses; tonades; cors; arjups; camins; telefons; escoles de lletres, de ball i de sota; un port a Son Servera; hocs comuns nets i sense pudor ni moscas; etc. etc.

Dotar a un poble d'aquesta voluntat; d'aquestes ansies de crear i fecundar idees; de cosa portanosa, casi reservada als Deus: es donar-li una ànima; infundir-li un esperit; es fer lo conscient i lliure dels seus propis destins.

Aquesta primera tasca a empenre, sembla iniciada per l'enquesta que mou la meua ploma; i per ella mereixen honor i estimació els que l'han duit a terme; mes, perquè pugui donar es fruits desitjats, fóra convenient enmotllar la canal per aïon han de correr les idealitats artanenques i cultivar les potencies de l'ànima que han de verificar dites idealitats.

Aquesta espiritualitat a crear, hauria d'estendre's a tots els ordres: al polític, religiós, social, econòmic-financer, cultural...

Però qui molt agafa poc estreny; i com no estem en condicions per a realisar tantes coses al-hora, convé cenyir-se a coses precises i ben determinades.

Una d'aquestes primeres obres, podria esser la de capacitar-nos per a recobrar la nostra independència política i administrativa i amb ella crear una política econòmica-comercial artanenca, sense la qual la primera ni tendria viabilitat.

Perquè que guanyarem de pensar i estudiar reformes si no les podem o no ens les deixen fer?....

Artà dependeix de Palma i Palma de Madrid. Allí ens tenen lligats de peus i mans. Allí resolen totes ses nostres qüestions de política i d'administració comunal, atenent, no als interessos del poble, sinó als de partit. Allí manen, deixam-nos pagar el gasto. Allí fumen, si bé noltros escupim.

Per fer-nos ditxosos tenen el Govern central i el Civil de la Província, la Diputació, la Delegació d'Hicenda, un cos d'investigadors, agents executius o cans de bou, comisionats d'apremis.... i hem de pagar consums, cèdules, territorial, matricules, timbres, contingents provincials, plagues, utilitats i recarrecs i tants per cent de tota classe i mena.

Perque no ens donguem conte de nostre denigrant situació, ens fan barallar i dividir en partits, baix l'autoritat d'un casc o jefe palmesà, que disposa de tot poder i de tota immunitat pes mal, que transmet, a canvi de vots als seus esclaus, vulgo correligionaris, perque aquèts malmetin i escanyin als vehins contraris, venint tots, per tal engranatje, a esser butxins de voltros mateixos.

¿Com a abar amb aixó? ¿Amb que sustituir-no per a conseguir nostra liberació? ¿Com emancipar-nos de la capitalitat palmesana qu'ens olega? ¿Com fer-nos capaços i dignes de nostre propi govern? ¿Com obligar als polítics d'Artà a pensar i obrar per conte seu i no per conte dels seus jefes? ¿Com deslligar als partits polítics de la su missió que cegament presten als partits provincials? ¿Com crear una municipalitat forta i potent que pugui resistir les pressions de les autoritats de la Província i de l'Estat? ¿Com dotar en aquesta municipalitat d'hicenda propia? ¿Com conseguir de l'Estat una major participació ans els pagos que li feim?

¿Com conseguir l'aplicació de dits pagos i impostos a necessitats d'ordre local?....

Vet aquí tota una brillant actuació a practicar previament, fins a conseguir que Artà pensi i obri pes seu voler, i no pes dels casics de Palma i Madrid. Sense dit voler, for i unánim, serán imposibles les obres morals i materials que s'han ex. osat en aquesta enquesta i que necessita tot poble que desitja viure llarga vida de progrés i de cultura.

Parafelament en aquesta feina se n'ha de fer un altre, merament comercial i industrial, ja que sense una brillant situació econòmica tampoc es poden fer grans coses.

El comerç d'Artà es proveeix de Palma i Palma no es un poble productor. Els venedors palmesans son sols intermediaris entre els productors o fabricants i els consumidors artanencs.

Hi ha que suprimir aquets intermediaris, que encareixen els articles que con. pram i abaraten els que venem.

El nostre comerç, hauria d' entendre-se directament amb els veritaders productors dels nostros articles de consum i amb els consumidors de nostros articles de venda, creant aixis un comerç al eng ós.

¿Com fer-ho?

Estudiant i aprenent dels gaballins; fundant societats anònimes per la importació i exportació; associant-nos i ajudant amb nostros capitals i cooperació als comerciants de Capdepera, ja en part emancipats de comerç de Palma; tornan-nos naviers; fer una mica de banca llevantina; enaltir el treball manual dels arts i oficis; portar a cap una campanya vehementissima contra l'embarc de nostros jovent a América, de tants funestos resultats per tot el poble i de tant trista memoria per casi totes nostres families de la classe mitja; protegir nostre petita i decadent industria, carregant d'impostos municipals la forestiera etc. etc.

Tota aquesta obra a realitzar, la pot dur a terme LLEVANT, guspira i e l'intellectualitat d'Artà.

LLEVANT ha de sembrar idees; crear voluntats; iniciar nous cultius per l'eserit del poble; ha d'esser el precursor de la nova era.

La pedra angular d'un Artà nou gran i fort, l'heu de posar vosaltres, amics de LLEVANT.

Veritat que en sereu les víctimes i tal volta els martirs, però també es cert que formareu el Santoral de la renaixença artanenca. I una cosa anirà per l'altre.

Acabat aquest proemi, que a molts sembla ridícula quimera, vaig a contestar concretament al questionari de l'enquesta dient que Artà hauria de realitzar, de primer antuvi, dues coses: *primera*, repoblar d'arbres la gran serralada que s'estén desde Morell a s'arenalet des Vergé, amb tots els puigs i muntanyes que compren; i *segona*, construir il·lucs comuns amb sífo a totes ses cases i cirosits d'aigos brutes, amb profitament d'aquestes per l'agricultura.

Parlem, ara, d'aquestes coses.

M. S. LL.

(Continuare)

A PAGÉS DE LLEVANT

Amic volgut: Causes estranyes a la meua voluntat han fet que retardés aquestes cuartilles; però avuy que puc, m'apresura escriure-les i enviar-les.

El temps materialment curt, ha fet arribar la festa de les eleccions abans de que tenguésem ultimats tots els treballs; però per aró i o mos havem d'aturar, sino que s'ha de comensar una bona organització i constituir una agrupació en la qual tenguin representació tots els pobles i ciutats de Mallorca, totes les Caixes Rurals, Sindicats i Càmares Agrícoles, de bestiar i avícoles. Durant les darreres vetllades d'ivern i aprofitant una vetllada de diumenge podem explicar de viva veu a tots els artanencs la necesitat de d'ordernar de la política vela i mal sana, dexar l'indiferència i treballar per implantar i per tot arreu una administració veritat i una política que tenguin per únic fi el ben-estar i la prosperitat de Mallorca. Referent a n'els procediments a seguir quant venguin unes eleccions de diputats, som de parer que s'ha de seguir es segon o sia: Una vegada reunits a ts els representants dels pobles de Mallorca, els presidents o de cada un dels Sindicats, Caixes Rurals etc. i designats per majoria els candidats, s'han de ultimar tots els requisits per estar a punt de presentarlos a sa Junta perque los proclami candidats i una vegada preparats d'aquesta manera, se pot avançar als comitès del nostre propòsit: si l'accepten res, si el neguen, a la lluita.

Quant les eleccions son per districtes, tots els representants de cada districte designaran per si, el candidat, a ti e que sempre imperi sa voluntat dels qui han de ser administrats, aixó es, els pobles del districte de Manacor designaran per separat dels altres districtes els seus candidats, els d'Inca igual i així sucesivament.

Es i rovable que dins s'hivernada quant el pagés entra dins un període de més calma, sien dats a conèixer els Estatuts d'aquesta nova associació i convidats els pobles pel seu estudi i aprovació, i una vegada inscrit a n'el registre del Govern Civil i conexasmos tots els pagesos que coincideixin an la nova política Agraria-Regionalista, i estrets els lligams de germanor, partirem en pas resolt i amb el cor ple a la vida pública per intervenir i defensar els interesos de Mallorca agrícola.

També navem de treballa perque en les escoles s'inclui a n'els futurs ciutadans una estimació a l'agricultura i un coneixement d'ella que els llevi de sa rutina i comensin a sebre el porqué fan ses feines als camps i

aprenghin de dur amb estret consoli s'agricultura i ganadaria.

No tractam de fer un parat enfront dels ciutadans de Palma i resurgir en temps passat de *Fueros i Ciudadanos* sino que tractam de tenir a retxa els interesos de cada escu, i no permetra que, men sacrificats els nostros, en benefici dels seus.

I com la precsa ha vengut a demostrar que les Caixes Rurals, Sindicats etc. no resolien el problema, perque els organismes oficials veien més elocuencia i accien més a ses peticions dels partits que intervenien en la política i tenian una organització política, axi també creuen tots, que mentres els pagesos políticament no mos organisem i visquem sensa representació dins els organismes oficials, no s'irém considerats respectats i atesos.

La nostra idea, es l'idea de tots els pagesos de Mallorca, que en motiu de les Subsidencies han comprovat que ni Espanya té bona administració, ni nostros pagesos tenim qui mir per nostros i estam orfians de representació, i aquests que es diven representants de Mallorca, sols son amics de tant o quant cació o que de algun dels molts partits polítics que sense programa encalsen es Poder o lo que ve d'es Poder.

Quedam per un poc més de temps, amic Pagés, sensa representació i en sos diputats d'afiliació política, però sensa programa i sensa sebra que pensen fer, quins son els seus ideals.

Be es ve que els sintomes de la mort segueixen extesos demunt Mallorca, pero si fitsam be els nostros ulls, veurem una bel·litud, que interiorment se mou, una desitja una activitat dins els nostros pagesos que engens de repugnancia desprecien la veia política i desenganats de tals sistemes diven plor i llampant: *Nostros pagesos mos han d'entendre i pagesos han de ser els nostros diputats i basta de comedies i de diputats postisos i desconeguts.*

Jo teng confiança en que seta un fet la agrupació i organització política de tots els pagesos de Mallorca, perque tal cosa es el desitj de la majoria pero tant sols falta darli forma i estatuir las bases per las quals nos havem de retjir, i més diré encara, de cada dia vaig recullint adaptes de distints pobles de Mallorca que s'ofereixen per formar part del partit Agrari-regionalista.

No estiguem idó, aturats, trebajem i organisem i dins s'hivernada vorem de reunirnos a Palma i de deixar constituïda i inscrita en el Goven Civil una associació política diferent de lo fins avui coneguda.

La comarca llewantina de Mallorca sera sens dubta la mes ben representada, tota vegada que per medi de LLEVANT ha esposat el seu desitj i se presta Pagés a predicar i espargir per tot arreu aquesta sana idea i organitzar la creuada de redenció.

Libertar al poble mallorquí de la esclavitut a que'l tenen somés els cació i que imperi per tots la justicia es lo que mos profasam i si Deu heu vol antes de sortir del any 1919 tendrem posats els primers fonaments.

Endevant idó.

L'Amo de sa clasta.

P. D. Veix amb molt de gust el moviment salvador que iniciaren els Baties de Mallorca en ses asamble's ultimament duitas a afecte, pero una dubta me posa un poc pensatiu.

Podrán escapar de ses ungles dels cació....

El temps heu dirá.

Missa D'estiu

*Quina missa millor va oferida,
de les que jo, Senyor, als pors oferir,
que la d'estiu, quan sona la masia
i he d'anar a vila si la vull oír?*

*Del casal a l'església més propera
hi ha una hora llarga de camí dolent;
no es diu cap missa més que la primera
i he de llorar-me abans de sol ixent.*

*Demat gratia el so la matinada,
quan més li plau, el cos emperesit,
qui fins tart, sota el brill de l'estelada,
s'amara de la fresca de la nit.*

*Mes si es queixa, Senyor, la carn impura
l'esperit s'estacia contemplant
la somnolenta matinal clartura
que veu, pel finestro, dins el llevant;*

*i és tan ple de la candida alegria
amb que tot es desvetlla al sol que ve,
que en un cant, si pogues, la difondria,
com el gall enfilat sobre el lleny.*

*Ressona matutina la patjada
dins el silenci del dormitèu!
i és grat obrir la porta ben barrada,
i sentí el freu de l'aire matinal.*

*anà a l'estable a treure la somera,
tan destre pels perills del mal camí
ensellar-la al pedris de la cantera
i abeurar-la a la pica ana de partí.*

*Pel sender bosquet, atrenc d'albada,
s'aclareix el celatge mig velat,
groguegen els rostolls de la clotada,
els turons cobren un matis rosal.*

*i pel freu es destria, allà en la plana,
a l'entorn del gentil campaneró,
la coneguda vila llunyana
on oim missa el dia del Senyor.*

*a dins aquella església riolera
qui té un ocell lladoner vora el portal,
s'ompl de gent pagesa matutina
i s'emporta del sol dominical.*

*Si l'anada, Dewmeu, es delitosa;
la tornada, però és de penitent:
sota la solellada fatigosa,
llavors el camí devé inclement.*

*Mes encara llavors, quan ens tortura
el foc d'aquell soler de juliol
i no se veu cap ombra en la planura
que hem de passar per arriba al pujol.*

*quan la serra se fon dins la calijó
i no es encara l'hora de l'embat,
mentres la nostra feble carn desitja
refer el so de bon mati trencat.*

*vers Vós, pacientment, l'anima es gira,
i us ofereix el passatger penar
del cos com si penas a dins la pira
en que tots ens drem purificar.*

*I és per ço que us ofren com la més pia
de les misses que en l'any puga oferir,
la de l'estiu, quan sona la masia
i he d'anar a vila si la vull oír.*

JOAN RAMIS D'AYREFLOR

Premiada en la Festa de la Poesia de Girona.

El gran engaño

Unicamente el deseo de tranquilizar a mis lectores me lleva a escribir estos párrafos. Gracias a la imponderable amabilidad de mi amigo Martínez podré serenar los espíritus sobrecojidos.

¿Quién no ha leído alguna vez alarmantes noticias de Barcelona? Ya es una huelga que estalla violentamente, un motín, una bomba, un choque entre «españolistas» y «regionalistas»; mil incidentes espeluznantes que levantan la turbación al ánimo del inocente lector. Grandes titulares en los periódicos para producir la sensación de que la cosa reviste suma importancia; relatos terríficos de crímenes tenebrosos; algaradas callejeras donde se cuentan por docenas los muertos y los heridos por centenares. Y todo ello exaltado, ponderado por la viva imaginación del periodista.

El otro día leí, horrorizado la muerte de un modesto barrendero, destrozado en una callejuela de la Barcelona vieja. No pude contenerme.

—¿Caray, Martínez! Va a ser cosa de trasnochiar con una del somaten.

Y Martínez, el supremo Martínez con aquella adorable sonrisa de quien vive en el secreto de todo, me miró compasivamente.

—Hombre, parece mentira que un hombre como usted de crédito a tales paparruchas.

—¡Díantre! Me parece que no es una paparrucha eso de que, sacarle a relucir a una las interioridades del buche. El estomago es una cosa muy seria amigo Martínez.

Nueva sonrisa y nueva mirada compasiva. Esto acabó de intrigarme. Viéndome impaciente sacudió la ceniza del cigarro, sorbió un buen golpe de agua de alicornias y me habló servido de café, equivocadamente sin duda — y habló pausadamente el gran Martínez, con aquella voz persuasiva y aquel tono displicente de hombre superior.

—Barcelona, querido Centeno, hace ya bastantes años, era una ciudad paradisiaca. Se dormía con las puertas abiertas de par en par. No se encontraba un carterista ni en sueños. Los guardias municipales bostezaban melancólicamente apurridos, víctimas de la neurastenia. Los hombres ávidos de emociones fuertes caían en el vacío del tedio o se refugiaban en la plaza de toros. Algún aficionado a novelas detectivescas, al atravesar, por la noche una calleja oscura y maloliente, experimentaba por un momento, como Tartarín, la sensación de que ellos iban a llegar, a ponerle un puñal al pecho diciendo cortésmente: Caballero tenga la amabilidad de entregar cuanto lleva. Unos pasos leves, cautelosos, que escuchaba tras de sí aumentaban la ilusión. Pero no; no eran ellos; era el sereno que desgraciadamente gastaba apargatas. Ellos, los atracadores misteriosos de las calles londinenses, los apaches de los barrios extremos de París, no llegaban nunca. Cuando el sereno pronunciaba el consejo, «usted descanse señorito», nuestro hombre se sentía acometido por una sombría desesperación. Alguna vez pensó en estrangular al vigilante valiéndose de la propia corbata de la víctima. Dos reflexiones le detuvieron: primeramente el temor de dejar al fresco a los restantes vecinos, luego el sereno gastaba una corbata de calidad inferior, muy dechillachada. Tal vez se rompiera ante de conseguir su intento y eso sería vergonzoso.

Todas estas cosas producían malestar en la ciudad. Sus habitaciones leían con ojos de envidia los maravillosos crímenes del extranjero. Barcelona no era una ciudad como el fant. ¡Oh, dolor! Barcelona carecía de criminales. Aquello era humillante. Se

inició una violenta campaña en la prensa y por fin el Gobierno ofreció tomar medidas. Una comisión fué con misión secreta al extranjero. al poco tiempo apareció una banda de apaches que hizo las delicias de los admiradores de Rocambole. Un activo gobernador reclutó un crecido número de individuos. A unos les encasquetó barretinas rojas y azules, a otros les colocó en la solapa un coquetón lacado con los colores nacionales, y ¡holá! a darse garrotazos en la Rambla. Se crearon casas de huéspedes, se dirigieron órdenes severas a los propietarios de fábricas y talleres para que obligasen al personal a declararse en huelga; los robos misteriosos se sucedían. Barcelona libre de la anterior vergüenza respiró satisfecha.

—Es maravilloso como lo penetra usted todo. Lo único que no me explico es que haya alguien que se preste a hacer de víctima cuando hay que asesinar a alguien.

—¡Bah! Todo pura farsa. No se asesina a nadie. Los únicos asesinatos de verdad son los producidos por un exagerado afán de imitación, por un trop de zèle.

—Si sí, pero los robos no me negará usted que son reales?

Que te crees tú eso! Los robos únicamente aprovechan a las empresas anunciadoras. Se simula el robo en un importante hotel y la empresa hace de ello un magnífico reclamo; descripción del edificio, fotografías... Creame usted todo son fantasías para barnizarnos de extranjerismo.

Y Martínez sonreía indulgentemente.

Dr. Centeno

Jessús de via

*Assegut a l'ombra dels recorts d'hui,
Cansat de la tasca, banyat de suhor.
El feix a l'esquena, vorera'l camí
Pobre vell! reposa, i'n son interior.*

*Medita... Qu'es trista la vida del pobre
Señor! qu'es feixuga la creu que m'heu dat!
L'esperit ja me falta, la canç ja me
La vista s'acursa... ja'm sent acabat!*

*Mon cor s'atrofia, s'emboyra ma pensa
La sang en les venes, se'm torna de gel...
La vida s'acursa i se fa menys intensa
I l'ànima anyora la blavor del cel!*

*Mos nervis s'encullen, s'entela ma vista
Cridaume si us plau
Senyor! Es tan trista
La vida del pobre! I'l cel es tan blau...*

*Assegut a l'ombra dels recorts d'hui
Ditxos-ell! reposa, vorera'l camí...*

MIGUEL LOPEZ

Maig de 1919

Sindicat Agrícola Catòlic

Els magatzems del Sindicat se van omplint, se coneix que hi ha bones persones, interessades en que no faltin els queviures dins Arà, ja que, per la quantitat acaremullada i lo que se te en tractes per la compra veu que el Sindicat fa un esforç per dur el ben estar dins el poble.

Pel dia de la Mare de Deu se convoca una J. General per donar moviment a la secció de camps i rentes en comú. Ara es el temps de comprar cereals per fer pa i pel

bestia, faves pel bestia i adobs per preparar les terres per la proxima sembra. No despatin els llegidors, son 50 totes a les compreses al primer cop de superfosfat 16 x 18, qual haviem passat de 40; anant enrat encara, però poc-a-poc se va lluny i amb el temps, desterrarem la rutina, i la desconfiansa i tantes altres coses, qui no mos de xen xoraci mos fan anar cinquanta anys enrere. El superfosfat 16 x 18 de graduació, compugat i assegurat provablement surtirà de 24 a 25 pils, els 100 Kls. ¡Alerta conradora! ja saben que de la calidad dels adobs dependeix la quantitat i calidad de la collita.

Se comensen a escampar milers noves sobre el preu dels porcs, diuen que siran baixos i per lo tant, una ruina horrorosa amenssa els nostres conraders. Cuidm que encare es prest, per donar credit a aquestes coses, però no esta mal el dia del tanyó dels tenidors de porcs grassos i mas se fixin que a Arà hi ha un SINDICAT AGRICOLA que vol dit, que ells tenen la para para manec. Units en el Sindicat, si el preu dels porcs no les solisfa poren, a un moment d'ant, avardar obrarlos i correr amb dobles del Sindicat, amb la seguredat de que la venta ha d'esser renumerado a...

Segons noticies, se vol denegunny una prova, l'exit de la qual dependeix dels porcs que els socis duguin an el Sindicat i de la confiansa que en els treball de la Comissió hi posin els interessats.

Colonia de Mestres

Sineu—Lluch—Felanitx

El Magisteri mallorquí s'es enlairat. Durant les vacances d'estiu, un estol prelat de mestres ha renunciat al descans que les lleis del Estat li concedeixen i es anat a seguir d'his el clos silenciós de l'escuela de Lluch un *Curset de Perfeccionament*, escoltant les profitoses lisons de professors distingidissims i comunicant-se mutuanent les ventatges i obstacles trobats per cada un d'ells en els mètodes i procediments d'ensenyança posats en practica durant els anys que tenen dedicats a l'educació dels nins.

Quatre notes simpàtiques se destaquen en el quadre fonal d'aquest curset que venen esser com les esbeltes cares d'un herms tetraedre. El loc, el director, el professorat, els mestres.

Altre lloc millor no podia escullir-se. Se reuneix l'aplec en el poble més centric de l'illa, en la vila de Sineu, l'Ajuntament de la qual ha demostrat ver amor per l'ensenyança comensant per pagar be al seu mestre, prestant-li l'apoiament moral i material que tots els mestres necessiten perquè sa faixuga feina doni el resultat que li pertoca; i ademés te ja fets i a punt de dur a la realitat uns acabadissims plans d'un edifici i escola model obra del distingit arquitecte D. Guillem Fortesa que será una maravella. Desue Sineu van cap a Lluch, als peus de la Reina celestial i Mare nostra La Moreneta. Aquel recinte misteriós les guarua durant deu dies i en son si elaboren com les abelles en el rusc els nous plans a desenrotllar per pujar les generacions noves. I d'allà saltan després a la populosa Felanitx que les bria d'estalge en l'Estació Enológica. Crec que nin u di a que no sia ben escullit el lloc i que Sineu—Lluch—Felanitx no siguin els tres cares ben perfilats que formen la cara triangular del tetraedre que mos ha servit de simli.

L'altra cara i per cert la més hermosa, n'es el director, el di nissim i respectat de l'ensenyanga D. Juan Capó y Badaladrines. Es l'amic i conseller dels mestres

mallorquins, els quals l'estimen tots de bon deveres per correspondre a l'estimació qu'ell les té també.

Una vasta cultura lograda a força de voluntat, un seny de persona vella dins un cos molt jove i un cor grandíol que ratja amor sense mida per cada una de les ferides que li van obrint els desenganys vataqui els tres caires de la segona cara. El Magisteri mallorquí deu molt a l'ànima gran del Sr. Capó, però Mallorca va contreguent amb ell un deute encara més crescut, que regoneixaran les generacions futures. L'actual no pot, per que es orba; porta davant els ulls les cucules del forasterisme que no li deixa veure ni manco estimar les esquisiteses de lo propi.

El professorat, vataqui la tercera cara. Tots perits i especialistes en la materia qu'han ensenyada als mestres, no han anat a exposar amb la pedanteria que encara s'estila una illissó apresada en el darrer tractat sortit; han anat a fer una, dues i més conversades amb els mestres, baixant a sa altura, fent-los tocar practicament les idees per eils e posades. No han pretengut fer sabís en quinze dies; han sacrificats sos interesos i han consentides les incomoditats del viatge per mostrar-los el camí, per fer-los guaitar fins el pou de la ciencia, lo que després haura de fer cada mestre amb sos alumnes, perquè s'hi an olin després a beure ses estiliades aques els qui si sentin cridats.

Sacniti, desinterés, patriotisme; vetaqui els tres caires d'aquesta nova cara, colcun dels quals forma part de l'altra qu'en resta els mestres.

Tots joves, semblaven un estol de grecs de l'antigor que's trasladaven de la viril Es, arta a la culta Atenas per atresorar les sessions dels grans sabís.

No han perdonat sacrificis, sumisos a les indicacions amicals de son Director han treballat intensament, més que molts no poden sospitar i s'han abeurat deitoses en el doll seguit que ratjava de la boca dels seus professors incansables.

Noble aspiració a la sabiesa, esperit de sacrifici per amor als nins de Mallorca i una arada voluntat, vataqui cloa la cara última del gran tetraedre que mos ha semblat veure en l'estol que formaven els qui han pres part en el Curset de perfeccionament del Magisteri Mallorquí, que de cada dia se va fent més digne de la consideració i estimació públiques.

A tots, Director, Professors i Mestres feli ita amb tot el cor el qui espera de les escoles la regeneració i transformació de la nostra Mallorca.

FLAMA

CRÓNICA

DE CA-NOSTRA

METEOROLOGIA.—El temps ha segut feli it, ós casi tots els dies de la passada quinzena, si bé ultimament dia 30 d'Agost qomensaren els vents frechs de la part de tramuntana a llevar la bullentor del ambient; e d'no sol ploure i l'aigua sobre-tot per tots els qui no hi poren fer negoci, ja es molt desitjada.

AGRICULTURA.—La falta de plujes, es causa de la perdua de les cullites de secana, les figueres, segueixen perdent fulles i tirant els figons, sobre tot les de terres primes i les bones impresions que fa quinze dies teniem de les oliveres avuy no

son gens afalagadores, ja que els pagesos mos diuen que l'oliva també s'en va, atacada per la mosca i ni els propietaris ni els arrendadors, se desideixen a provar cap dels medis de destrucció d'aquest insecte. La rutina amb tot.

SANIDAT.—Sense que cap malaltia tenguí caracter epidemic, son mes les persones molestades per qualca afecció que hi ha hagut ara, però, la fresca d'aquests dies fa pensar que pronta les malalties de la calor fugiran i seguirá la pesta de salud qu'en diuen nostres, els potecaris.

VIATJERS.—Per visitar les belleses de la nostra contrada una d'aquestes passades setmanes va esser hoste nostro el notable pintor valencia D. Lloaxim Sorolla, va visitar la Parroquia i S. Salvador i no descuidá les Coves, de tot lo qual se'n va dur una agradabilissima impressió.

DESPEDIDA.—La donam, desitjantlos un felis viatge an els germans Mossn Francesc Esteva Pre. Fiscal Eclesiastic i Dora Maria Esteva de Vicens els quals dia 31 del passat Agost sortiren per juntarse a sa familia de cap a New York i Mayaguez.

RETORNADA.—Comensen a desfilar les families qui van a passar l'estiu a Calaretjada; no hi ha remei. Cada cosa a son temps.

BENVENGUTS.—Per passar la temporada de consuetut, ha vengut amb sa familia. D. Lluís Despuig.

—De Mayagüez ha harribat per passar una temporada amb sa familia, el nostre amic D. Antoni Gelabert Pastor (a) Jaumi acompanyat de sa esposa i els seus alegres fillets.

MALALTS.—Se troba an el llit viaticada la Srta. Maria Esteva Sanxo de sa Cabaneta, pregam a Deu perquè li ajudi per la part que sigui mes convenient a la seua anima.

—També se troba molt delicada la Sra. esposa de nostra bon amic i colaborador D. Montserrat Sanxo Lliteras, els quals per veure si recobrarán la salut han vengut a passar una temporada an el carregador.

POSESSORI.—Ha prés possessori de la escola segona de nins, el mestre propietari D. Tomás Camps Serramallera el qual vé de Rioll (Catalunya) aon regentava una escola graduada. Que el seu estatje entre noltros li sigui agradable i el seu treball profitós pel nostre poble.

REGISTRE

Del dia 28 de Juniol al 31 d'Agost

NAIXEMENTS

Dia 3 d'Agost.—Bartomeu Sureda Sanxo.
 " 4 " —Antonia Or. Il Martí.
 " 10 " —Margalida Torres Nadal.
 " 10 " —Antonia Sureda Azamora.
 " 18 " —Aina Picó Forteza.
 " 20 " —Francesc Xamena Carrió.
 " 21 " —M.ª Teresa Blanes Aymar.
 " 28 " —Francesc Cursach Cursach.
 " 31 " —Gabriel Espinosa Garau.
 " 31 " —Catalina Sancho Tous.

Resum: nins 4 nines 6.—Total 10

MORTS

Dia 5 Agost.—Juan Orpi Servera (a) Juan d'Era, viudo de 85 anys. Hemorragia cerebral.
 Dia 8.—Rosa Cursach Esteva (a) de sa Torre, viuda de 73 anys. Atac an el cor.
 Dia 9.—Mateu Aguiló Cortés (a) Xivill, casat, 62 anys. Embolia cerebral.
 Dia 10.—Bet Crespi Pascual, viu la de 99 anys. Mort natural.
 Dia 24.—Francinaina Massanet Ginart (a) Sola viuda de 82 anys. Disenteria.
 Dia 28.—Catalina Mayol Febrer (a) de Son Ribot, casada. Cranc del bisbe.
 Dia 30.—Bartomeu Carrió Gili (a) Venyo 9 anys, Endocarditis.

PARVULS

Dia 4 Agost.—Juan Negre Escanelles (a) Mondoy Enteritis aguda.
 Dia 18.—Juan Sales Guiscafré, Enteritis aguda.

Resum: homes 5 dones 4.—Total 9

MATRIMONIS

Dia 21 Agost.—Juan Carrió Ferragut, de Son Pou, viudo amb Na Maria Queiglas Verdadera (a) Massetes, fadrina.
 Dia 30.—Mateu Alsina Torres (a) Sunyer, amb N'Angela Mascaró Carrió (a) Valenta, fadrins.—Miquel Villalonga Genovart (a) Coloma amb Na Maria Ginart Sancho, fadrins.—Sebastià Femenias Ginart (a) d'Aubarca amb Na Maria Antic Nadal (a) Canaya, fadrins.—Bartomeu Esteva Llinás, de Son Penyat amb Na Margalida Pascual Font de sa Bugura.

LA FONDA RANDA, :: DE ESTEVA

Carré de Palma, 48.—ARTA

S'es cberta fa poc. Tot es nou

i llampant. Servei esmeradissim

Prontitut, Seguredat i Economia

700m Indots d'IMPRESA economica i comercial
 dirigidos a STIMPRENTA
 D'ANTONI HOMAR BAL-LE
 Plaza de la Iglesia, 177 :: PORT D'INCA